Muistio

Sonja Landes (VNK)

7.11.2023

EU/361/2023
EU/361/2023-VNK-30

Eurooppa-neuvosto 26.-27. lokakuuta 2023

Lokakuun Eurooppa-neuvosto keskusteli Ukrainan tilanteesta, Lähi-Idän viimeaikaisista tapahtumista ja monivuotisen rahoituskehyksen 2021-2027 välitarkistuksesta. Keskustelun aiheina olivat myös EU:n taloudellinen tilanne, muuttoliike ja ajankohtaiset ulkosuhdeaiheet.
Eurooppa-neuvosto vaihtoi näkemyksiä Ukrainan presidentin Volodymyr Zelenskyin kanssa etäyhteydellä sekä kävi keskustelun Ukrainan tilanteesta. Euroopan unioni jatkaa vahvaa sotilaallista, taloudellista ja diplomaattista tukeaan sekä humanitaarista apuaan Ukrainalle. EU kiirehtii aseellisen tuen kuten ohjusten, ammusten ja ilmatorjuntajärjestelmien toimittamista Ukrainaan.
Eurooppa-neuvosto tuomitsi Hamasin iskut Israeliin ja vaati panttivankien välitöntä vapauttamista korostaen samalla siviilien suojelua ja humanitaarisen avun perillepääsyn tärkeyttä Gazassa. Eurooppa-neuvosto ilmaisi tukensa kahden valtion mallille ja kannatti kansainvälisen rauhankonferenssin järjestämistä pian.
Eurooppa-neuvosto keskusteli myös EU:n monivuotisen rahoituksen (2021-2027) välitarkistuksesta, josta on tavoitteena sopia kuluvan vuoden loppuun mennessä.
Kokouksen muissa aiheissa käytiin keskustelu muuttoliiketilanteesta sekä tuomittiin viimeaikaiset terrori-iskut Belgiassa ja Ranskassa. Lisäksi keskustelua käytiin Kosovon ja Serbian tilanteesta, Armeniasta ja Azerbaidzhanista ja Sahelista. Eurooppa-neuvosto teki myös tilannekatsauksen valmistautumiseen YK:n ilmastokokoukseen (COP28) Dubaissa.
Eurooppa-neuvoston yhteydessä järjestettiin eurohuippukokous 27. lokakuuta.

Eurooppa-neuvosto toisti tuomitsevansa jyrkästi Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan. Vahvaa rahoituksellista, taloudellista, humanitaarista, sotilaallista ja diplomatian avulla annettava tukea Ukrainalle jatketaan niin kauan kuin se on tarpeen. EU ja sen jäsenmaat jatkavat kestävän sotilaallisen tuen antamista Ukrainalle mm. Euroopan rauhanrahaston kautta. Eurooppa-neuvosto korosti tarvetta nopeuttaa sotilaallisen materiaalin toimittamista. Vakauden säilyttämiseksi ja hyökkäysten estämiseksi EU aikoo osallistua kumppaneiden kanssa Ukrainaa koskeviin turvallisuussitoumuksiin. EU ja sen jäsenvaltiot aikovat jatkaa vaikuttamistoimiaan varmistaakseen mahdollisimman laaja kansainvälinen tuki kattavalle, oikeudenmukaiselle ja kestävälle rauhalle.

Venäjä on vastuussa aiheuttamistaan valtavista vahingoista. Eurooppa-neuvosto pyysivät Euroopan komissiota ja korkeaa edustajaa nopeuttamaan työtään ja esittämään ehdotuksia Venäjän jäädytettyjen varojen hyödyntämiseksi Ukrainan tueksi. Eurooppa-neuvosto toisti sitoumuksensa saada Venäjä täysin vastuuseen sodastaan. Venäjän painostusta tulisi lisätä entisestään vahvistamalla pakotteita ja varmistamalla pakotteiden tehokas täytäntöönpano sekä estämällä pakotteiden kiertäminen. Laittomasti Venäjälle ja Valko-Venäjälle karkotetut siviilit tulisi palauttaa välittömästi ja turvallisesti. EU on sitoutunut tukemaan siirtymään joutuneita henkilöitä Ukrainassa ja EU:ssa. Eurooppa-neuvosto tuomitsi Valko-Venäjän ja Iranin jatkuvan sotilaallisen tuen Venäjälle. EU aikoo tehostaa yhteistyötään kumppaneiden kanssa Venäjän sotaa koskevien väärien narratiivien ja disinformaation torjumiseksi.

Eurooppa-neuvosto ilmaisi myös pettymyksensä Venäjän vetäytymisestä täydellisen ydinkoekieltosopimuksen ratifioinnista.

Venäjä heikentää yhä maailman ruokaturvaa käyttämällä elintarvikkeita aseenaan. Eurooppa-neuvosto tukee toimia, joilla helpotetaan Ukrainan viljan ja muiden taloustuotteiden vientiä apua tarvitseviin maihin. EU:n solidaarisuuskaistojen kapasiteettia tulisi lisätä entisestään.

Lähi-Idän tilanteen osalta Eurooppa-neuvosto vahvisti 15. lokakuuta antamansa julkilausuman sekä tuomitsi Hamasin mitä jyrkimmin. Eurooppa-neuvosto korosti Israelin oikeutta puolustautua kansainvälisen oikeuden ja humanitaarisen oikeuden mukaisesti ja vaati Hamasia vapauttamaan välittömästi kaikki panttivangit. Eurooppa-neuvosto toisti, että on tärkeää varmistaa kaikkien siviilien suojelu kaikkina aikoina ja ilmaisi vakavan huolensa Gazan heikkenevän humanitaariseen tilanteen johdosta. Eurooppa-neuvosto kehotti edelleen varmistamaan humanitaarisen avun jatkuvan, nopean, turvallisen ja esteettömän toimittamisen sitä tarvitseville mm. humanitaaristen käytävien ja taukojen avulla. EU tekee yhteistyötä alueella kumppaniensa kanssa suojellakseen siviilejä, varmistaakseen, että terroristijärjestöt eivät käytä apua väärin sekä helpottaakseen ruoan, veden, sairaanhoidon, polttoaineen ja majoituksen saatavuutta. Yhteistyötä alueen kumppaneiden kanssa pitää tehdä, jotta vältetään konfliktin leviäminen alueella. Eurooppa-neuvosto ilmaisi tukensa kahden valtion mallille ja kannatti kansainvälisen rauhankonferenssin järjestämistä pian.

Eurooppa-neuvosto keskusteli EU:n monivuotisen rahoituskehyksen 2021-2027 välitarkistuksesta ja pyysi neuvostoa jatkamaan asian käsittelyä, jotta yhteisymmärrykseen päästäisiin vuoden loppuun mennessä.

Talouden osalta Eurooppa-neuvosto korosti, että EU tarvitsee vahvan taloudellisen perustan, jolla voidaan varmistaa EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky ja jonka keskiössä ovat täysin toimivat sisämarkkinat. EU:n on vahvistettava teollista ja teknologista perustaansa ja parannettava muun muassa taloutensa häiriönsietokykyä saavuttaakseen strategisen riippumattomuuden. Samalla on säilytettävä avoin talous. Näiden eteen tehtävää työtä on nopeutettava digitaalisen ja puhtaan teknologian kehittämiseksi, puhtaan ja edullisen energian tarjonnan varmistamiseksi, kriittisten riippuvuuksien vähentämiseksi ja tuotantoketjujen monipuolistamiseksi sekä kiertotalouteen siirtymiseksi ja sääntelytaakan keventämiseksi. Eurooppa-neuvosto kehotti myös etenemään kriittisiä raaka-aineita ja nettonollateollisuutta koskevien säädösten parissa sekä sähkömarkkinoiden uudistamisessa. Keskeistä on myös lääkepulan torjuminen, yhteisten riskiarviointien laatiminen koskien kriittisiä teknologioita, puuttuminen kilpailua vääristäviin vaikutuksiin sekä Yhdysvaltojen inflaation hillitsemistä koskevan lain negatiivisten vaikutusten lieventäminen. Neuvoston tulisi edistää talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelua, jotta lainsäädäntötyö saataisiin päätökseen vuonna 2023.

Eurooppa-neuvosto kävi myös strategisen keskustelun muuttoliikkeestä ottaen huomioon komission puheenjohtajan kirjeen aiheesta.

Eurooppa-neuvosto tuomitsi Ranskassa ja Belgiassa tehdyt terrori-iskut. EU toimii yhtenä rintamana ja vankkumatta terrorismin, vihan ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjumiseksi.

Äärimmäisten sääilmiöiden yleistyminen ja voimistuminen tähdentävät, että maailmanlaajuiset toimet ilmastohätätilan ratkaisemiseksi ovat kiireellisiä. Eurooppa-neuvosto kehotti lisäämään globaaleja toimia sekä nostamaan globaalia tavoitetasoa ja Euroopan unionia antamaan mahdollisimman laajan tuen uusiutuvia energialähteitä ja energiatehokkuutta koskevalle maailmanlaajuiselle sitoumukselle COP28-kokouksessa.

Ottaen huomioon ulkopuolisen toiminnan aiheuttamat vahingot kriittiseen infrastruktuuriin Itämerellä Eurooppa-neuvosto painotti, että tarvitaan tehokkaita toimia kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi. On tärkeää soveltaa Euroopan unionin varautumiseen ja kriisitoimintaan kokonaisvaltaista ja koordinoitua lähestymistapaa, jolla varmistetaan, että kaikki alat osallistuvat kaikki vaarat kattavaan lähestymistapaa.

Eurooppa-neuvosto oli huolissaan turvallisuustilanteesta Kosovon pohjoisosassa ja korosti, että suhteiden normalisointi on olennainen edellytys molempien osapuolten tiellä kohti liittymistä Euroopan unioniin, ja kehottivat molempia osapuolia purkamaan jännitteitä. Eurooppa-neuvosto tukevansa edelleen kestävän ja pysyvän rauhan saavuttamista Armenian ja Azerbaidzhanin välillä suvereniteetin tunnustamisen, rajojen loukkaamattomuuden ja alueellisen koskemattomuuden periaatteiden pohjalta. Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun Sahelin turvallisuus- ja humanitaarisesta tilanteesta.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi